

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 07 » 2015 р.

**Робоча програма навчальної
дисципліни
Українська мова**

Напрямок підготовки 6.040302 Інформатика

Київ 2015

Робоча програма дисципліни « Українська мова» для студентів за напрямом підготовки 6.040302 Інформатика . 2015 року – 48 с.

Розробник: Валентина Федорівна Александрова, старший викладач кафедри української мови

Схвалено на засіданні кафедри української мови, протокол № 1 від 2 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри

С.О.Караман

Заступник директора
Гуманітарного інституту
з науково-методичної та навчальної роботи

О.В.Єременко

« _____ » _____ 2015 р.

@Александрова, 2015 рік

@ КУБГ, 2015 рік

Зміст програми навчальної дисципліни

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	5
1. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни	6
III. Програма	8
Змістовий модуль 1.	
Змістовий модуль 2	
Змістовий модуль 3	
1У. Навчально-методична карта дисципліни «Українська мова»	22
У. Плани семінарських і практичних занять	23
У1. Завдання для самостійної роботи	32
Карта самостійної роботи бакалавра	33
УІІ. Система поточного і підсумкового контролю	38
УІІІ. Методи навчання	40
1Х. Методичне забезпечення курсу	41
Х. Питання до заліку (ПМК)	42
Х1. Рекомендована література	44
Основна	44
Допоміжна	45
Інтернет-ресурси	46

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс сучасної української літературної мови тісно пов'язаний з професійною підготовкою в Україні вчителя інформаційних технологій, програмістів та ін.

Основним методом навчання є модульно-рейтинговий.

Курс передбачає подачу навчального матеріалу у формі лекцій та його відпрацювання на практичних заняттях із використанням комплексу методів і прийомів організації та проведення навчального процесу. Зasadничим принципом є комунікативний підхід в подачі матеріалу.

Лекції матимуть проблемний характер, у багатьох випадках проходитимуть у формі діалогу, опиратимуться на попередні знання студентів, їх уміння узагальнювати; будуть використовуватись евристичні прийоми навчання, дискусії, рольові ігри. Засвоєння матеріалу (особливо перший блок першого модуля) ґрунтується на вмінні студентів самостійно працювати з науковою літературою, проводити її аналіз з подальшою підготовкою усних повідомлень, а також презентацій і їх демонстрацією на практичних заняттях. Курс передбачає також використання Інтернет-матеріалів.

Мета курсу:

навчальні:

- Забезпечити фундаментальну теоретичну підготовку з сучасної української мови;
- Допомогти студентам практично оволодіти її літературними нормами; сформувати в них міцні навички культури писемного й усного мовлення.

методичні:

- Забезпечити навички лінгвістичного аналізу;
- Уміння застосовувати набуті знання на практиці під час проведення занять з інформаційних технологій;

пізнавальні:

- Розкрити тенденції розвитку мови, шляхи її розвитку з близькоспорідненими слов'янськими мовами у порівняльному аспекті;

Завдання курсу – дати основні відомості про фонетичну систему, лексичний склад і граматичну будову сучасної української літературної мови, допомогти студентам опанувати її літературні норми.

Лекційні та практичні заняття будуть пов'язані з потребами фахової підготовки, а також з виконанням індивідуальних завдань. Головна увага звертатиметься на поглиблений фонетичний, орфоепічний, орфографічний, лексикологічний, словотворчий, морфологічний, синтаксичний та стилістичний аналізи. Вивчення програмового матеріалу буде будуватись з

урахуванням міжпредметних зв'язків, що сприятиме поглибленому засвоєнню мовних явищ.

Вимоги до знань та вмінь

У результаті вивчення навчального курсу студент повинен

Знати:

- Основні теоретичні проблеми курсу;
- Шляхи формування і розвитку української мови; основні розділи мови як системи;
- Одиниці мовних рівнів у їх взаємозв'язку;
- Лексичні, орфоепічні, граматичні та стилістичні норми сучасної української мови;

Уміти:

- умотивовувати лінгвістичні й соціолінгвістичні твердження про ті чи ті мовні явища й місце української мови серед інших;
- коментувати фонетичні зміни, що відбуваються у мовному потоці;
- застосовувати правописні правила; робити фонетичний, лексичний, морфологічний, синтаксичний розбори;
- здійснювати різні види системного аналізу мовних одиниць;
- користуватися різними типами словників та спеціальною довідковою літературою;
- самостійно працювати над засвоєнням теоретичного та практичного матеріалу в аудиторії та вдома.

Структура програми навчальної дисципліни

Предмет: Українська мова

Курс складається з таких розділів:

1. Фонетика і фонологія, орфоепія (вчення про звукову систему мови);
2. Графіка і орфографія (вчення про передачу звуків на письмі та правила написання слів і частин їх);
3. Лексикологія і фразеологія (вчення про словниковий склад і фразеологічні одиниці мови);
4. Морфеміка і словотвір (учення про будову і способи творення слів);
5. Граматика морфологія і синтаксис (учення про частини мови, форми слів і словозміну, про будову словосполучення і речення);
6. Пунктуація (вчення про систему розділових знаків, їх типи та правила вживання, які розглядаються побіжно й у зв'язку з вивченням формально-синтаксичної структури простого і складного речення).

1.Опис предмета навчальної дисципліни

1. Змістовий модуль 1. Предмет вивчення сучасної української літературної мови. Фонетичні, орфоепічні, лексичні, орфографічні норми української мови. Словотвір.

2.Змістовий модуль 2. Синтаксис сучасної української літературної мови

К у р с	Напря, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни Нормативна
Кількість кредитів 3 кредити Змістові модулі: 3 Загальний обсяг дисципліни (години): 120 год.	6.040302 «Інформатика» Освітньо-кваліфікаційний рівень « бакалавр »	Рік підготовки: 1-й Семестр: 1-2. Аудиторні заняття: 56 год., з них: Лекції (теоретична підготовка): 28год. Практичні заняття: 28 год. Самостійна робота 56 год. Модульний контроль - 8 год. Вид контролю: залік

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п / п	Назва теоретичних розділів	Загальна к-сть	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальних	Само-стійна робота	Підсумковий контроль	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

1 семестр

Змістовий модуль 1

Вступ до вивчення навчальної дисципліни. Фонетичні, лексичні, орфографічні норми сучасної української літературної мови.

Словотвір сучасної української літературної мови.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Теми занять								
1	Українська мова як єдина національна мова укр. народу і форма його національної культури. Стили укр. літ. мови	6		2	2			2	
2	Фонетика як розділ мовознавства. Фонетична система укр. мови. Фонетична транскрипція	8		2	2			4	
3	Лексикологія укр. мови. Фразеологія. Лексикографія.	8		2	2			4	
4	Графіка та орфографія української мови. Орфографічні норми	8		2	2			4	
5	Морфеміка. Словотвір. Поняття про морфему. Способи словотворення в українській мові	8		2	2			4	
		38		10	10			18	МК 2год.

Всього:									
----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Змістовий модуль II
Граматика української мови. Частини мови

№ п / п	Назва теоретичних розділів	Загальна к-сть	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Граматика української мови. Частини мови і принципи їх класифікації. Іменні частини мови. Дієслово як самостійна частина мови. Прислівник.	10		2	2			6	
2	Службові частини мови, їх функції і значення. Вигук у сучасній українській літературній мові	8		2	2			4	МК 2 год.
	Всього:	18		4	4		-	10	

Всього годин за 1 сем.
(56+4 МК=60)

56

14

14

28

4

2 семестр

Змістовий модуль Ш
Синтаксис сучасної української літературної мови

№ п / п	Назва теоретичних розділів	Загальна к-сть	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальних	Само-стійна робота	Підсумковий контроль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Синтаксис. Одиниці синтаксису: словосполучення і речення.	8		2	2			4	
2	Просте речення. Двоскладні речення. Головні члени двоскладного речення	10		2	2			6	
3	Односкладні речення. Їх види.	8		2	2			4	
4	Просте ускладнене речення.	10		2	2			6	
5	Складне речення. Засоби зв'язку частин складного речення. Типи складних речень.	8		2	2			4	
6	Багатокomпонентне речення. Період. Будова періоду	6		2	2			2	
7	Текст. Пунктуація. Типи розділових знаків	6		2	2		-	2	МК 4 год.

Всього годин за 2 сем: **56**
(56+4 МК=60)

14 14

28 4

Ш.ПРОГРАМА

Змістовий модуль №1

Вступ до вивчення навчальної дисципліни. Фонетичні норми сучасної української літературної мови. Лексичні норми сучасної української літературної мови. Орфографічні норми сучасної української літературної мови. Словотвір сучасної української літературної мови.

Лекція № 1 (2 год.)

Тема 1: Вступ. Українська мова - національна мова українського народу

- 1) Утворення східнослов'янських мов.
- 2) Українська літературна мова і діалекти.
- 3) Усна і писемна форми літературної мови.
- 4) Мовна норма та її соціальне значення.
- 5) Основні стилі української мови, характеристика їх.
- 6) Значення творчості І.П. Котляревського та Т.Г. Шевченка в розвитку української літературної мови.

Література

1. Історія української мови: Хрестоматія. — К.: Либідь, 1996. — 288с.
2. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. — К.: Вища шк., 1997. — 493с.
3. Сучасна українська літературна мова /За ред. М.Я. Плющ. — К.: Вища шк., 2000.
4. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
5. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 2 (2 год.)

Тема 1 : Фонетика як наука про звуковий склад мови

1. Предмет і завдання фонетики
2. Три аспекти вивчення мовних звуків.
3. Класифікація звуків мови. Система голосних і приголосних звуків.
4. Звукові зміни у мові:
 - акомодація голосних;
 - асиміляція і дисиміляція приголосних;
 - спрощення в групах приголосних;
 - подовження приголосних.
5. Фонематична транскрипція.

Тема 2: Фонологія як розділ мовознавства

1. Поняття про фонему. Функції фонем.
2. Головний вияв фонемі і її варіанти.
3. Голосні і приголосні фонемі у їх звукових виявах.
4. Фонетична транскрипція.

Тема 3: Морфонологія як розділ мовознавства

1. Поняття про морфонологію.
2. Два типи змін у звуковому складі слів. Фонемі і морфемі. Морфи.
3. Історична основа чергування фонем.
4. Чергування голосних і приголосних фонем.

Тема 4: Орфоепія як наука про правила вимови звуків

1. Основні поняття орфоепії.
2. Суспільне значення орфоепічних норм.
3. Основні орфоепічні риси української літературної мови.
4. Вимова голосних звуків.
5. Вимова приголосних звуків.
6. Випадки порушення орфоепічних норм.

Література

1. Сучасна українська літературна мова /За ред. А.П. Грищенка,- К.: Вища шк., 1997.-493с.
2. Сучасна українська літературна мова /За ред. М.Я. Плющ. — К.: Вища шк., 1994.
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. — К., 1981. — 151 с.
4. Український правопис- К.: Наук, думка, 1994.- 240с.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с.
6. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 3 (2 год.)

Тема 1: Лексикологія. Слово і його значення. Фразеологія. Лексикографія.

1. Предмет і завдання лексикології. Зв'язок з іншими розділами мовознавства.
2. Слово в лексичній системі української мови.
3. Лексичне значення слова. Його типи.
4. Лексема як лінгвістична одиниця.
5. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Види

- перенесень. Семантична особливість їх.
6. Фразеологія, типи фразеологізмів.
 7. Лексикографія. Типи словників.

Тема 2: Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми

1. Синонімія як лінгвістичне поняття.
2. Антонімія, умови творення антонімічних пар.
3. Омоніми в українській мові. Розрізнення омонімії та полісемії.
4. Пароніми як лексичне поняття, семантичні зв'язки між ними.
5. Стилїстичне використання синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.

Тема 3: Активна і пасивна лексика в сучасній українській літературній мові

1. Активна лексика в сучасній українській мові. Склад її.
2. Пасивна лексика. Сфера її вживання.
3. Історизми та архаїзми. Спільні і відмінні ознаки їх.
4. Неологізми як історична категорія. Загальнономовні та індивідуальні неологізми.

Тема 4: Лексика української мови з огляду походження

1. Слов'янська лексика в сучасній українській мові.
2. Характеристика власне української лексики.
3. Старослов'янізми, характерні ознаки їх.
4. Запозичення з неслов'янських мов, форми засвоєння їх.

Тема 5: Лексика української мови зі стилїстичного огляду

1. Багатофункціональність української мови.
2. Функціональний стиль як різновид літературної мови.
3. Стилїстично нейтральна лексика, характеристика її.
4. Стилїстично маркована лексика (книжна, розмовна, просторїчна, професїоналізми, жаргонїзми, арготїзми). Особливості її.
5. Дїалектїзми. Види їх.

Лїтература

1. Сучасна українська літературна мова /За ред. А.П. Грищенка,-К.: Вища шк., 1997.-493с.
2. Сучасна українська літературна мова /За ред. М.Я. Плющ. — К.: Вища шк., 1994.
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. — К., 1981. — 151 с.
4. Український правопис- К.: Наук, думка, 1994.- 240с.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посїбник за ред.С.О.Карамана,Х.Лїтера ЛТД, 2011,558с.

6. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 4 (2 год.)

Тема 1: Українська графіка. Орфографія. Принципи української орфографії. Орфографічні норми.

1. Основні поняття орфографії.
2. Орфограма, типи орфограм. Орфографічне правило.
3. Принципи українського правопису.
4. Співвідношення між буквами українського алфавіту і звуками української літературної мови.

Література

1. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. Вид. 3-є.- К.: Вища шк., 1987.-352с..
2. Сучасна українська літературна мова /За ред. М.Я. Плющ. — К.: Вища шк., 2003..
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія. — К., 1981. — 151 с.
4. Український правопис- К.: Наук, думка, 1994.- 240с.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с.
5. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Тема 2: Морфеміка. Характеристика морфем. Способи словотворення в українській мові.

1. Морфеміка як окрема лінгвістична дисципліна.
2. Морфемна структура слова.
3. «Морф» як лінгвістичне поняття.
4. Типи основ.
5. Словотворчі і формотворчі афікси.
6. Зміни у морфемній будові слова.

Тема 3: Словотвір як розділ мовознавства. Словотворчі ресурси української мови. Способи словотвору

1. Словотвір як розділ мовознавства.
2. Мотивована і мотивуюча основа. Суть їх.

3. Словотворчі ресурси української мови.
4. Морфологічний спосіб творення слів, особливості його.
5. Неморфологічний спосіб творення слів, особливості його.
6. Словотворчі типи та словотворчі моделі.

Модульна контрольна робота № 1

Література

1. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 1986.-С. 183-187.
2. О.Д. Пономарів, Сучасна українська мова- К.: Либідь, 2001, с 103-107.
3. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. Вид. 3-є.- К.: Вища шк., 1987.-352с.
4. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
5. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Змістовий модуль II ***ГраMATика української мови***

Лекція № 1 (2 год.)

Тема 1. ГраMATика як наука про граматичну будову мови. Частини мови і принципи їх класифікації.

1. ГраMATика як розділ мовознавства. Предмет і завдання граMATики.
2. Основні поняття граMATики:
 - а) граматичне значення;
 - б) граматична форма;
 - в) граматична категорія.
3. Основні засоби вираження граматичних значень.

Тема 2: Морфологія. Принципи виділення частин мови. Іменник. Лексико-граматичні категорії

1. Морфологія. Принципи виділення частин мови.
2. Іменник як частина мови. Особливості семантики.
3. Лексико-граматичні розряди іменника:
 - а) власні і загальні;
 - б) істоти і неістоти;
 - в) конкретні і абстрактні;
 - г) збірні і одиничні;
 - д) речовинні.

Тема 3: Граматичні категорії іменника. Засоби вираження їх

1. Категорія роду. Засоби вираження категорії роду.
2. Категорія відмінка і система відмінкових форм в українській мові.
3. Основні значення відмінків.
4. Поділ іменників на відміни (історичний коментар).
5. Особливості відмінювання іменників.
6. Категорія числа.

Тема 4: Прикметник як самостійна частина мови

1. Прикметник. Лексико-граматичні розряди прикметників.
2. Ступені порівняння якісних прикметників.
3. Повні і короткі форми прикметників.
4. Поділ прикметників на групи. Особливості відмінювання прикметників.

Тема 5: Числівник у системі частин мови

1. Числівник. Лексичні і граматичні ознаки його.
2. Розряди числівників за значенням і граматичними ознаками:
3. кількісні;
4. порядкові.
5. Структурні розряди числівників.
6. Відмінникові парадигми кількісних числівників
7. Особливості словозміни порядкових числівників
8. Синтаксичні зв'язки числівників з іменниками.

Тема 6: Займенник у системі іменних частин мови

1. Місце займенника у традиційній класифікації частин мови.
2. Загальне граматичне значення займенників. Співвідношення займенників з іншими частинами мови.
3. Розряди займенників за значенням.
4. Морфологічний склад займенників.
5. Відмінювання займенників.
6. Перехід займенників в інші частини мови. Явище прономіналізації.

Тема 7: Дієслово як самостійна частина мови

1. Лексичне значення і граматичні ознаки дієслова.
2. Інфінітив як початкова форма дієслова. Граматичні ознаки його.
3. Форми дієслова. Загальна характеристика
4. Категорія виду дієслова. Творення корелятивної видової пари. Засоби вираження граматичного значення.

Тема 8: Граматичні категорії дієслова. Засоби вираження їх

1. Категорія перехідності / неперехідності. Засоби вираження граматичного значення.

2. Категорія способу і категорія часу. Засоби вираження граматичних значень.
3. Категорія особи. Засоби вираження граматичного значення.
4. Безособові дієслова.
5. Дієслівні форми (дієприкметник та дієприслівник). Лексичні і граматичні ознаки їх.

Тема 9: Прислівник. Слова категорії стану. Лексичні і граматичні ознаки їх

1. Значення і граматичні ознаки прислівника.
2. Розряди прислівників за значенням.
3. Означальні прислівники, характеристика їх.
4. Обставинні прислівники.
5. Слова категорії стану як окрема група слів прислівникового (іменникового) походження.

Література

1. Білоусенко П.І. Прислівники часу в сучасній українській мові // Укр. мова і літ. в школі. — 1982. — №7.
2. Болюх О.В. Морфологічно-синтаксичні особливості прислівника // Мовознавство. -1994. — №6.
3. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. .-К.: Вища шк.- 2003 .- 430с.
4. Леонова М.В. Сучасна українська мова. Морфологія.-К.: Вища шк., 1993.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 2 (2 год.)

Тема 1: Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частки. Вигук у сучасній українській літературній мові

1. Сучасний підхід та історична наукова думка в контексті вивчення службових частин мови.
2. Прийменник. Групи прийменників за походженням і морфологічним складом.
3. Вживання прийменників із відмінковими формами іменників та субстантивованих слів. Особливості правопису прийменників.
4. Сполучник. Розряди сполучників. Морфологічний склад сполучників.
5. Вигук, групи за значенням. Звуконаслідувальні слова.

Модульна контрольна робота № 2

Література

1. Мельничайко ВЛ. Види мовного розбору. Українська мова. Довідник. — Тернопіль: Богдан, 1997. — 120 с.
2. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. — К., Вища шк.. — 2003.-430с.
3. Леонова М.В. Сучасна українська мова. Морфологія.-К.: Вища шк., 1993.
4. Український правопис. — К.: Наук.думка, 1990. — С.65 – 85
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
- 6.Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Змістовий модуль № III

Синтаксис сучасної української літературної мови

Лекція № 1 (2 год.)

Предмет синтаксису. Синтаксичні одиниці.

Тема 1: Словосполучення як синтаксична одиниця. Речення

1. Словосполучення. Поняття про словосполучення як синтаксичну одиницю.
2. Типи словосполучень.
3. Способи зв'язку слів у словосполученнях.
4. Речення. Поняття про речення та його основні ознаки.
5. Внутрішньо синтаксична структура речення.
6. Двоскладні речення. Структурно – граматичні ознаки їх.
7. Підмет та присудок як предикативний центр двоскладного речення.
8. Другорядні члени речення, способи вираження їх.

Тема 2: Односкладне речення як синтаксична категорія

1. Односкладне речення. Структурно-семантичні ознаки його.
2. Типи односкладних речень.
3. Особові односкладні речення.
4. Безособові, інфінітивні, номінативні речення.
5. Неповні речення.
6. Нечленовані конструкції.

Література

- 1.Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
- 2.Плющ М.Я., Бевзенко С.П. Сучасна українська літературна мова. — К., Вища школа, 2003.
- 3.Пономарів О.Д. Сучасна українська літературна мова. — К., Либідь 2001.-400с.
- 4.Слинько І.І., Гувайнюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови.. Проблемні питання –К., 1994.
- 5.С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 2 (2 год.)

Тема 1: Просте ускладнене речення

1. Поняття про просте ускладнене речення . Засоби вираження однорідності
2. Загальне поняття про однорідні члени речення.
3. Засоби вираження однорідності.
4. Узгоджені однорідні й неоднорідні означення.
5. Узагальнювальні слова при однорідних членах.
6. Стилiстичні особливості однорідних членів речення.

Тема 2: Речення з відокремленими членами речення

- 1.Відокремлені члени речення як синтаксична категорія.
- 2.Умови відокремлення другорядних членів речення.
- 3.Відокремлення означень. Пунктуація.
- 4.Відокремлення обставин. Пунктуація.
- 5.Відокремлення додаток. Пунктуація
- 6.Відокремлення уточнюючих членів речення.
- 7.Стилiстичні особливості вживання відокремлених членів речення.

Тема 3: Вставні і вставлені конструкції

- 1.Групи вставних конструкцій. Характеристика їх.
- 2.Структурно-семантичні ознаки вставлених конструкцій.
- 3.Спільні і відмінні ознаки вставних та вставлених конструкцій.
- 4.Пунктуація у реченні зі вставними та вставленими конструкціями.

Література:

- 1.Плющ М.Я., та ін.. Сучасна українська літературна мова. Посібник. К.: Вища школа, 2003.-429 с.
- 2.Слинько І.І., Гувайнюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. — К., 1994.

3. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. — К.: Академія, 2004, -408с.
4. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с.
5. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид. -К.: Либідь, 2006. -640с.

Лекція № 3 (2 год.)

Тема 1: Складне речення як синтаксична одиниця. Основні типи складних речень

1. Складне речення як синтаксична одиниця. Ознаки складного речення.
2. Класифікація складних речень
3. Основні типи складних речень.
4. Засоби поєднання частин складного речення.

Тема 2: Складносурядне речення як синтаксична одиниця

1. Складносурядне речення, ознаки його.
2. Класифікація складносурядних речень. Сміслові відношення у складносурядному реченні.
3. Засоби поєднання предикативних частин складносурядних речень.
4. Пунктуація у складносурядному реченні.

Література

1. Плющ М.Я., та ін.. Сучасна українська літературна мова. Посібник. К.: Вища школа, 2003. -429 с.
2. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. — К., 1994.
3. Шульжук К.Ф. Складне речення в українській мові. Посібник. — К., 1981.
4. Шульжук К.Ф. Складні багатокомпонентні речення в українській мові. -К., 1986.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с.
6. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид. -К.: Либідь, 2006. -640с.

Лекція № 4-5 (2 год.)

Тема 1: Складнопірядні речення як синтаксична категорія Складнопірядні речення розчленованої структури

1. Загальне поняття про складнопірядне речення. Будова та засоби зв'язку в складнопірядному реченні.

2. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень.
3. Речення нерозчленованої структури.
4. Складнопідрядні присубстантивно-атрибутивні (означальні) речення.
5. Складнопідрядні займенниково-співвідносні речення.
6. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними.
7. Пунктуація у складнопідрядному реченні.

Тема 2: Складнопідрядні речення розчленованої структури

1. Загальна характеристик складнопідрядних речень з підрядними обставинними.
2. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними місця.
3. Складнопідрядні речення з підрядними часу.
4. Складнопідрядні речення з підрядними причини.
5. Складнопідрядні речення з підрядною частиною наслідку.
6. Складнопідрядні речення з підрядною частиною мети.
7. Складнопідрядні речення з підрядними способу дії, міри або ступеня, порівняльними.
8. Складнопідрядні речення з підрядною частиною допустовою.
9. Складнопідрядні речення з підрядною частиною умови.
10. Складнопідрядні речення з підрядною супровідною частиною.

Література

1. Мельничайко В.Я. Види мовного розбору. Українська мова. Довідник. - Тернопіль: Богдан, 1997. — 120 с.
2. Нагіна В.О., Олексенко В.П., Тихоша В.І. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник. — Херсон: Просвіта, 2001.-147 с.
3. Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
4. Слинко І.І., Гуйвайнюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. — К., 1994.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 6

Тема: Багатокомпонентне речення як синтаксична одиниця

1. Складнопідрядне речення з кількома підрядними
2. Складна синтаксична конструкція із сурядним і підрядними зв'язками.
3. Складна синтаксична конструкція із безсполучниковим та сполучниковим

зв'язками.

4. Багатокомпонентне сурядне речення.
5. Багатокомпонентне безсполучникове речення.
6. Період як особлива синтаксична конструкція.

Література:

- 1.Нагіна В.О., Олексенко В.П., Тихоша В.І. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник. — Херсон: Просвіта, 2001.-147 с.
- 2.Пентиліук М.І., Іващенко О.В.Українська мова: підручник-комплект. - К.:Ленвіт, 2001.-325 с.
- 3.Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
- 4.С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
- 5.Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Лекція № 7

Тема: Текст та його складники. Пунктуація. Принципи української пунктуації

1. Загальне поняття про текст.
2. Види зв'язку у тексті
3. Типи зв'язку між реченнями у тексті.
4. Пунктуація як розділ мовознавства.
5. Принципи української пунктуації.

Література

- 1.Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу: Навч.-метод, посібник. — К.: Вища школа, 1969.
- 2.Мельничайко В.Я. Види мовного розбору. Українська мова. Довідник. -Тернопіль: Богдан, 1997. — 120 с.
3. Нагіна В.О., Олексенко В.П., Тихоша В.І. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник. — Херсон: Просвіта, 2001.-147 с.
4. Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
- 5.Слинько І.І., Гуйвайнюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. — К., 1994.
6. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.
- 7.Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

У. Плани семінарських і практичних занять

Змістовий модуль 1

Практичне заняття №1 (2 год.)

Тема: Українська мова – національна мова українського народу(2 год.)

1. Походження і розвиток української мови.
2. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови
3. Мовна норма та її соціальне значення
4. Усна і писемна форми літературної мови.
5. Стилї сучасної української літературної мови.
6. Значення І.П. Котляревського і Т.Г. Шевченка у розвитку літературної мови.

Література:

1. Доленко М.Т. та ін. Сучасна українська мова. — К.: Вища шк. 1987. -С.23-25.
2. Сучасна українська мова. /За ред. Грищенка А.П. — К.: Вища шк. 1997. - С.11-17.
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. — К., 1981.-151с.
4. Сучасна українська літературна мова /За ред. Плющ М.Я. К.: Вища шк. 1994.-С.24-43.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с.
6. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид. -К.:Либідь, 2006. -640с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - 6-тє вид. зі змінами. - К.:Освіта, 2006. -254 с.

Практичне заняття № 2 (2 год.)

Тема: Фонетика як розділ мовознавства. Фонетичні одиниці

План

1. Фонетика як наука про звуковий склад мови.
2. Теоретичне і практичне значення фонетики.
3. Три аспекти вивчення мовних звуків.
4. Активні і пасивні мовні органи.
5. Поняття артикуляції.
6. Голосні звуки та їх класифікація.
7. Приголосні української мови та їх класифікація.
8. Зміни звуків у мовному потоці:
 - а) акомодация голосних заднього ряду;
 - б) асиміляція, типи асиміляції;
 - в) дисиміляція звуків;

- г) спрощення в групах приголосних;
 - д) подовження приголосних.
- Фонетична транскрипція

Тема: Фонологія. Поняття фонему. Фонематична транскрипція

1. Фонологія як розділ мовознавства.
2. Фонему і їх варіанти.
3. Склад фонем української мови.
4. Фонематична транскрипція.
5. Правопис приголосних звуків.
6. Історичні чергування фонем у морфемах
7. Орфоепія. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови
Причини порушення орфоепічних норм.

Література:

1. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова.-К.: Вища шк., 1986.-С. 109-130.
2. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Сучасна українська літературна мова.-К.: Вища шк., 1976.-376с.
3. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. Вид. 3-є.-К.:Вища шк., 1987.-352с.
4. Сучасна українська літературна мова /За ред. А.П. Грищенка._ К.: Вища шк., 1997.-493с.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с.
6. Ющук І.П. Українська мова. Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-тє вид. зі змінами.-К.:Освіта, 2006.-254 с.

Практичне заняття № 3 (2 год.)

Тема: Лексикологія української мови. Фразеологія. Лексикографія.

Тема: Синоніми, антоніми, пароніми

1. Які слова називаємо синонімами?
2. Що об'єднує слова в синонімічний ряд? Чи всі слова вступають в синонімічний ряд?
3. Які є різновиди синонімів?
4. Які слова називають антонімами?
5. Що лежить в основі антонімії?
6. Як антоніми пов'язуються з багатозначністю?
7. Які слова називають паронімами? Що лежить в основі паронімії?
8. Яке стилістичне використання синонімів, антонімів, паронімів?

Тема: Активна і пасивна лексика, склад її. Лексика сучасної української

мови за походженням і з стилістичною поглядом

1. Неоднорідний склад української лексики.
2. Від чого залежить поділ лексики української мови на активну і пасивну?
3. Які слова входять в активну лексику?
4. Які слова входять у пасивну лексику?
5. На які групи ділиться застаріла лексика? Де вона вживається?
6. Що різнить історизми і архаїзми?
7. Які слова називають неологізмами?

Тема: Синоніми, антоніми, пароніми

1. Які слова називаємо синонімами?
2. Що об'єднує слова в синонімічний ряд? Чи всі слова вступають в синонімічний ряд?
3. Які є різновиди синонімів?
4. Які слова називають антонімами?
5. Що лежить в основі антонімії?

Тема: Однозначні та багатозначні слова. Омоніми

1. У чому виражається однозначність і багатозначність слів? Які слова називають омонімами? Охарактеризувати їх
2. У чому схожість омонімів і багатозначних слів?
3. Що різнить омонімію і багатозначність (полісемію)?
4. Яку роль відіграють омоніми в мові?
5. Які слова виражають пряме значення?
6. За яких семантичних умов відбувається метафоризація слів?
7. За яких семантичних умов виникає метонімія? Що лежить в основі синекдохи?

Тема: Фразеологія як розділ мовознавства. Фразеологічні одиниці, класифікація їх.

1. Які словосполучення виділяють у мовознавстві?
2. Яка різниця між вільними словосполученнями та фразеологічними?
3. Що вивчає фразеологія?
4. Типи класифікацій фразеологічних одиниць. У чому суть кожної?
5. Які фразеологічні одиниці називають зрощенням?
6. У чому суть фразеологічних єдностей?
7. Чим відрізняються фразеологічні сполучення від фразеологічних зрощень та єдностей?
8. Які структурні особливості фразеологічних виразів.
9. Охарактеризувати прислів'я, приказки, крилаті вислови.

Література:

1. О.Д. Пономарів, Сучасна українська мова- К., Либідь, 2001, с 103-107.

2. М.Я. Плющ, Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ: Навч. посіб. 2-ге вид. — К.: Вище шк., 2003.

3. Волох О.Г., Чемерисов М. Т, Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. — К.Вища школа 1989. — СЗ-9.

4. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. — К.: Вища шк., 2000.-С. 430

5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.

6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-те вид. зі змінами.- К.:Освіта, 2006.-254 с.

Практичне заняття № 4 (2 год.)

Тема: Українська графіка. Орфографія. Принципи української орфографії

1. Дайте визначення орфографії.
2. Які існують орфограми за графічним вираженням?
3. Які ви знаєте принципи української орфографії?
4. Що таке графіка?
5. Який склад алфавіту української мови?
6. У чому виявляється зв'язок української графіки з орфоепією та орфографією?

Література:

1.Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. Вид. 3-є.- К.: Вища шк., 1987.-352с.

2.Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. — К.: Вища шк., 1972.

3.Сучасна українська літературна мова /За заг. ред. І.К. Білодіда т. 1-5, К.: 1969-1973.

4.Сучасна українська літературна мова /За ред. А.П. Грищенка._ К.: Вища шк., 1997.-493с

5.С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с.

6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Практичне заняття № 5 (2 год.)

Тема:Морфеміка як наука про будову слова. Характеристика морфем.

Морф. Поняття про нього

1. Хто з мовознавців вперше вводить термін «морфема»?
2. Як взаємозумовлені морфема і слово?
3. Розкрити поняття «морф».
4. Охарактеризувати поняття «основа слова». Яку функцію в слові вона виконує?
5. Що таке флексія? Її функція? Чи всі слова мають флексію?

Тема: Словотвір як наука про творення слів. Словотворчі засоби

1. Пояснити поняття «мотивуюче слово» і «мотивоване слово».
2. Яка основа слова вважається твірною?
3. Основа слова похідна і непохідна. Пояснити різницю.
4. Що входить у поняття «словотворчі засоби мови»?

Тема: Морфологічні та неморфологічні способи творення слів.

Неморфологічний спосіб творення слів, характеристика його

1. Які існують способи словотвору ?
2. У чому суть морфологічного способу творення? Охарактеризувати його.
3. У чому суть неморфологічного способу творення слів?
4. Чим відрізняється спосіб основоскладання від лексико-синтаксичного?
5. Які словотворчі ресурси використовують при неморфологічному способі творення слів?
6. Що значить «ланцюговий зв'язок» твірної основи?
7. Що таке словотворчі типи та моделі?

Література:

1. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 1986.- С. 183-187.
2. О.Д. Пономарів, Сучасна українська мова- К.:, Либідь, 2001, с 103-107.
3. М.Я. Плющ, Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ: Навч. посіб. 2-ге вид. — К.: Вище шк., 2003.
4. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с
5. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.
6. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-те вид. зі змінами.- К.:Освіта, 2006.-254 с.

Змістовий модуль II

Морфологія. Частини мови

Практичне заняття № 1 (2 год.)

Тема: Морфологія. Принципи виділення частин мови. Іменник.

Лексико-граматичні категорії іменника

1. Поняття про частини мови та критерії їх виділення.
2. Історичні відомості щодо вивчення частин мови.
3. Класифікація частин мови у сучасній лінгвістичній теорії.
4. Перехід слів з однієї частини мови в іншу.
5. Іменник. Лексико-граматичні категорії іменника
6. Граматичні категорії роду і числа іменника.
7. Граматична категорія відмінка іменника.
8. Поділ іменників на відміни і групи. Особливості відмінювання іменників

Тема: Загальна характеристика прикметника як частини мови.

Лексико-граматичні розряди прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників

1. З'ясуйте значення, морфологічні ознаки та синтаксичну функцію прикметника.
2. Які особливості граматичних категорій прикметника? Чому їх називають синтаксичними?
3. Охарактеризуйте відмінності між якісними, відносними і присвійними прикметниками. Чим зумовлений перехід прикметників з одного розряду в інший. Доведіть на прикладах.
4. Які засоби і способи творення ступенів порівняння прикметників?
5. Чи від усіх якісних прикметників утворюються ступені порівняння?
6. Умотивуйте явище переходу прикметників в інші частини мови.
7. Яка стилістична роль коротких та повних прикметників у мові?
8. Чому більшість прикметників в українській мові багатозначні?

Тема: Значення числівника і його граматичні ознаки. Розряди числівників за значенням. Групи числівників за будовою

1. Доведіть частиномовний статус числівника.
2. У чому полягають морфологічні і синтаксичні особливості числівників?
3. Що лежить в основі поділу кількісних числівників на окремі групи?
4. Що спільного і відмінного на семантико-граматичному рівні між словами кілька, декілька, кількадесят, стонадцять і мало, багато, чимало, сила, море, купа, океан.
5. Які принципи поділу числівників на структурні розряди? Поясніть творення складних числівників.
6. Яка різниця у відмінюванні складених кількісних і складних порядкових

числівників?

7. Які особливості синтаксичного зв'язку числівників?
8. Повторіть за "Українським правописом" правила написання числівників. Правопис складних числівників.

Тема: Лінгвістичний статус займенника. Розряди займенників за значенням

1. Морфологічний склад займенника
2. Доведіть частиномовний статус займенника, з'ясуйте своєрідність цієї частини мови.
3. З якими частинами мови співвідносяться займенники?
4. Як розмежовувати питальні і відносні займенники
5. Назвіть структурні групи займенників. Що лежить в основі такого поділу?
6. Назвіть засоби вираження відмінкових закінчень займенників.
7. Що таке прономіналізація? Наведіть приклади.
8. Яку стилістичну роль виконують займенники у художньому тексті?
9. Назвіть основні правила правопису складних займенників.

Модульна контрольна робота № 2

Тема: Дієслово як частина мови

1. Лексичні і граматичні ознаки дієслова.
2. Інфінітив як початкова форма дієслова. Граматичні ознаки його
3. Дві основи дієслова.
4. Форми дієслова, характеристика їх.
5. Категорія виду. Засоби вираження її.
6. Категорія перехідності/неперехідності, засоби вираження її.
7. Дієслівна категорія стану, засоби вираження її.
8. Категорія способу і категорія часу, засоби вираження її.
9. Категорія особи, засоби вираження її.
10. Безособові дієслова. Предикативні форми на –но, -то
11. Морфологічний розбір дієслова.
12. Правопис дієслів. (Правопис е, и в особових закінченнях дієслів).

Тема: Дієприкметник, дієприслівник як дієслівні форми

1. Дієприкметник. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.
2. Творення активних і пасивних дієприкметників.
3. Правопис дієприкметників.
4. Дієприслівник. Лексичні і граматичні ознаки дієприслівника.
5. Правопис дієприслівників.

Тема: Прислівник як частина мови

- 1.Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за походженням і способом творення.
- 2.Означальні прислівники, характеристика їх.
- 3.Обставинні прислівники, характеристика їх.
- 4.Правопис прислівників разом, окремо, через дефіс.
- 5.Морфологічний розбір прислівників.

Тема: Слова категорії стану

- 1.Слова категорії стану як окрема група слів прислівникового та іменникового походження.
- 2.Граматичні ознаки СКС.
- 3.Морфологічний розбір слів категорії стану.

Література:

- 1 .Білоусенко П.І. Прислівники часу в сучасній українській мові // Укр. мова і літ. в школі. — 1982. — №7.
2. Болюх О.В. Морфологічно-синтаксичні особливості прислівника // Мовознавство. — 1994. — №6.
3. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. Граматика української мови. — К.: Рад. школа, 1982.
4. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. —К., Вища шк.- 2003.- 430с.
- 5.Український правопис. — К.: Наук.думка, 1990. — С.65 – 85.
- 6.С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с
7. Юшук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.

Практичне заняття № 2 (2 год.)

Тема: Службові частини мови. Прийменник. Сполучник

1. Прийменник. Групи прийменників за походженням і морфологічним складом.
2. Вживання прийменників із відмінковими формами іменників та субстантивованих слів. Особливості правопису прийменників.
3. Сполучник. Розряди сполучників.
4. Морфологічний склад сполучників.
5. Правопис прийменників і сполучників.

Література

1. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. Граматика української мови. — К.: Рад. школа, 1982.
1. Болюх О.В. Морфологічно-синтаксичні особливості прислівника // Мовознавство. — 1994. — №6.
2. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. Граматика української мови. — К.: Рад. школа, 1982.
3. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. —К., Вища шк.- 2003.- 430с.
4. Український правопис. — К.: Наук.думка, 1990. — С.65 – 85.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред.С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с
6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-тє вид. зі змінами.- К.:Освіта, 2006.-254 с.

Змістовий модуль III.Синтаксис

Практичне заняття № 1 (2 год.)

Тема: Синтаксис як розділ граматики. Синтаксичні одиниці

1. Поняття про словосполучення як синтаксичну одиницю.
2. У чому полягає різниця між непередикативними словосполученнями і передикативними сполученнями слів?
3. Які сполучення слів не виступають словосполученнями?
4. Типи словосполучень за характером стрижневого слова.

Тема: Словосполучення як синтаксична одиниця

1. Словосполучення як смислове і граматичне об'єднання слів.
2. Сміслові відношення між словами в словосполученні.
3. Типи синтаксичних зв'язків у словосполученні.
4. Засоби зв'язку слів у реченні.

Література

- 1.Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу: Навч.- метод, посібник. — К.: Вища школа, 1969.
- 2.Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
- 3.Плющ М.Я., Бевзенко С.П. Сучасна українська літературна мова. — К., Вища школа, 2003.

4. Пономарів О.Д. Сучасна українська літературна мова. — К., Либідь 2001.-400с.
5. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання –К., 1994.
6. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с
7. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид. -К.: Либідь, 2006. -640с.

Практичне заняття № 2 (2 год.)

Тема: Просте двоскладне речення

1. Речення як основна синтаксична одиниця.
2. Структурно-семантична організація простого двоскладного речення.
3. Головні члени речення, морфологічне вираження їх.
4. **Підмет.** Структурно – семантичні ознаки його. Способи вираження підмета.
5. **Присудок.** Структурно – граматичні ознаки його.
Типи присудків та способи вираження його:
 - а) простий дієслівний присудок;
 - б) дієслівний складений присудок;
 - в) іменний складений присудок;
 - г) складний присудок.
6. Відношення та синтаксичні зв'язки між головними членами речення.
7. Узгодження присудка з підметом.
8. Пунктуація між підметом та присудком.
9. Другорядні члени речення: означення, прикладка додаток, обставини.

Література

1. Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу: Навч.-метод, посібник. — К.: Вища школа, 1969.
2. Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
3. Плющ М.Я., Бевзенко С.П. Сучасна українська літературна мова. — К., Вища школа, 2003.
6. Пономарів О.Д. Сучасна українська літературна мова. — К., Либідь 2001.-400с.
5. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання –К., 1994.
6. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с
7. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид. -К.: Либідь, 2006. -640с.

Практичне заняття № 3 (2 год.)

Тема: Односкладні речення

1. Поняття про односкладні речення. Структурна особливість їх.
2. Види односкладних речень.
3. Особові односкладні речення. Морфологічне вираження головного члена.
4. Безособові односкладні речення. Морфологічне вираження головного члена.
5. Інфінітивні односкладні речення. Поняття "залежний" і "незалежний" інфінітив.
6. Номінативні речення. Семантика та структурно — граматичні ознаки їх. Стилистичні особливості.
7. Слова-речення. Групи їх.
8. Поняття про неповні речення. Типи їх (контекстуальні, ситуативні, еліптичні).

Література

1. Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу: Навч.-метод, посібник. — К.: Вища школа, 1969.
2. Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
3. Плющ М.Я., Бевзенко С.П. Сучасна українська літературна мова. — К., Вища школа, 2003.
4. Пономарів О.Д. Сучасна українська літературна мова. — К., Либідь 2001.-400с.
5. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання — К., 1994.
6. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. Сучасна українська літературна мова. Навчальний посібник за ред. С.О.Карамана, Х.Літера ЛТД, 2011, 558с
7. Ющук І.П. Українська мова. Підручник. -3-тє вид. -К.: Либідь, 2006.-640с.

Практичне заняття № 4 (2 год.)

Тема: Просте ускладнене речення.

1. Однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності.
2. Способи поєднання однорідних членів речення (інтонація, сполучники).
3. Однорідні та неоднорідні означення. Способи визначення однорідних і неоднорідних означень.
4. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.
5. Розділові знаки при однорідних членах речення.

Тема: Відокремлені члени речення як синтаксична категорія

1. Поняття про відокремлені члени речення. Умови відокремлення.

2. Відокремлення узгоджених і неузгоджених означень, прикладок, додатків, обставин.
3. Пунктуація при відокремленні.

Тема: Вставні і вставлені конструкції як синтаксична категорія

1. Функціонально-семантичні різновиди вставних конструкцій.
2. Поняття про вставні конструкції. Пунктуація.
3. Спільні і відмінні ознаки понять «вставні» і «вставлені» конструкції.
4. Синтаксичний розбір простого речення.

Література

1. Пономарів О.Д , Сучасна українська мова, К.: Либідь, 2001, С. 297-303.
2. Доленко М.Т , Сучасна українська мова, К.: Вища школа, 1987, § 282,283.
3. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. — К.: Академія, 2004,-408с.
- 4.Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу: Навч.-метод. посібник. — К.: Вища школа, 1969.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред..С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558 с.
6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640 с.
7. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-тє вид. зі змінами.-К.:Освіта, 2006.-254 с.

Практичне заняття № 5 (2 год.)

Тема: Складне речення як синтаксична одиниця. Основні типи складних речень

1. Складене речення як синтаксична одиниця.
2. Засоби поєднання частин складного речення.
3. Основні типи складних речень.
4. Загальні відомості про складносурядне речення.
5. Засоби поєднання предикативних частин складносурядних речень.
6. Класифікація складносурядних речень.
7. Пунктуація в складносурядному реченні.

Тема: Складнопідрядне речення як синтаксична конструкція

1. Загальне поняття про складнопідрядне речення.
2. Будова та засоби зв'язку в складнопідрядному реченні.
3. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень.

Тема: Складнопідрядне речення з кількома підрядними

1. Складнопідрядне речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю.
2. Складнопідрядне речення з послідовною підрядністю.

3. Складнопірядне речення змішаного типу.

Література

1. Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. Складні випадки аналізу: Навч.-метод, посібник. — К.: Вища школа, 1969.
2. Мельничайко В.Я. Види мовного розбору. Українська мова. Довідник. - Тернопіль: Богдан, 1997. — 120 с.
3. Нагіна В.О., Олексенко В.П., Тихоша В.І. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник. — Херсон: Просвіта, 2001.-147 с.
4. Плиско К.М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. — Харків, 1992.
5. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред..С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с
6. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-те вид.-К.:Либідь, 2006.-640 с.
- 7.Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-те вид. зі змінами.- К.:Освіта, 2006.-254 с.

Практичне заняття № 6 (2 год.)

Тема: Складна синтаксична конструкція як синтаксична одиниця

1. Загальні відомості про складну синтаксичну конструкцію (ССК).
2. Складна синтаксична конструкція з сурядним і пірядним зв'язком.
3. Складна синтаксична конструкція з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком.
4. Багаточленне складносурядне речення.
5. Багаточленні безсполучникові речення.
6. Період. Структурно – граматичні ознаки їх.

Література

1. Мельничайко В.Я. Види мовного розбору. Українська мова. Довідник.- Тернопіль:Богдан,1997-120с.
- 2.Нагіна В.О., Олексенко В.П., Тихоша В.І. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник. — Херсон: Просвіта, 2001.-147 с.
3. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред..С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с
4. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-те вид.-К.:Либідь, 2006.-640 с.
- 5.Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-те вид. зі змінами.- К.:Освіта, 2006.-254 с.

Практичне заняття № 7 (2 год.)

Тема: Текст як складне синтаксичне ціле

1. Поняття про текст.
2. Засоби зв'язку між компонентами тексту.
3. Структурні типи тексту.
4. Пунктуація. Система розділових знаків.

Література

- 1.Нагіна В.О., Олексенко В.П., Тихоша В.І. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник. — Херсон: Просвіта, 2001.-147 с.
- 2.Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: підручник-комплект. - К.:Ленвіт, 2001.-325
3. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред..С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558с
4. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-те вид.-К.:Либідь, 2006.-640 с.
- 5.Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-те вид. зі змінами.- К.:Освіта, 2006.-254 с.

У1. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1

Тема: Сучасна українська літературна мова як предмет вивчення

- 1.Написати творчу роботу: « Для чого мені потрібно вивчати українську мову?» і презентувати її в аудиторії.
- 2.Ознайомитись з основними теоретичними питаннями модуля № 1.
- 3.Прочитати в підручниках і допоміжній науковій літературі про видатних українських учених і мовознавців.
- 4.Підготувати усне повідомлення про культуру мовлення і довести, що культура мовлення і культура мовленнєвої поведінки мають національну специфіку.

Тема : Лексика і фразеологія.

1. Провести порівняльний аналіз 20 російських і українських фразеологізмів спільної семантики, виписати їх з «Українсько-російського і російсько-українського словника» /автор – І.С.Олійник/. Визначити їх специфіку у кожній мові.
2. Зробити повідомлення на тему: а) «Фразеологічні моделі у мовленні спеціалістів в галузі кібернетики», б) «Професіоналізми фахівців комп'ютерних технологій ».

Тема : Стилістика як наука, яка вивчає суть і специфіку стилів мови.

1. Ознайомитись з основними стилями української мови. Зробити конспект.
2. Підготуватись до відповіді на питання:
 - а/ поняття стилю;
 - б/ класифікація і загальна характеристика стилів;
 - в/ визначення текстів різних стилів /стилістичні задачі/
3. Підготувати письмовий твір у публіцистичному стилі на тему: «Віртуальне спілкування» і презентувати його в аудиторії.

Тема : *Лексикографія. Типи словників*

Зробити конспект з розділу «Лексикографія. Підготувати усне повідомлення про роль словників у житті сучасної людини.
Написати міні-твір «Роль словників у моїй спеціальності».

Тема: *Морфеміка і словотвір*

1. Законспектувати матеріал про морфемну будову слова і зміни в будові слова у процесі історичного розвитку: спрощення, перерозклад, ускладнення.
2. Знати способи словотвору в українській мові.
3. Виписати із «Морфемного словника» Л.М.Полюги 20 слів, у яких в процесі історичного розвитку відбулися зміни у структурі слова.

Змістовий модуль 1

Вступ до вивчення навчальної дисципліни. Фонетичні, лексичні, орфографічні норми сучасної української літературної мови.
Словотвір сучасної української літературної мови.

Змістовий модуль і тем курсу	Академконтроль	Бали	Термін виконання(тижні)
Тема 1. Українська мова, її книжна і розмовно - побутова форми. Українська літературна мова – унормована і оброблена форма загальнонародної мови 2 год	Практичне заняття, ПМК		1 - 2
Тема 2. Поняття фонем. Фонологічні школи. Класифікація звуків української мови Орфоепія. Фонетична т транскрипція. Складоподіл, перенос слів, наголос.	Практичне заняття, ПМК	5	3- 4

2 год.			
Тема 3. Графіка і орфографія. Алфавіт. Осн. Принципи орфографії. Осн. орфограми. 3 год.	Практичне заняття, ПМК		5 - 6
Тема 4. Лексика української мови (походження, вживання, стилістична приналежність). Слово. Типи лексичних значень слів 3 год.	Практичне заняття, ПМК	5	7 - 8
Тема 5. Фразеологія укр. мови. Типи фразеол. зворотів. Фразеологічні словники. Лексикографія. Типи словників. 2 год.	Практичне заняття, ПМК		9-10
Тема 6. Морфеміка. Поняття морфа і морфеми. Види морфем української мови. Словоотвір, способи словотвору. Одиниці словотвору. Словотвірний і морфемний аналіз слова. 2 год.	Практичне заняття, ПМК	5	11 - 12

Всього: 14 год.

15 балів

Змістовий модуль II **Морфологія. Частини мови**

Тема: 1. Виписати по 10 іменників:

1. Рід яких не ідентифікується закінченням.
2. Іменники спільного й подвійного роду;
3. Варіантні родові форми іменників.

Тема 2.

1. Уміти поділяти іменники на відміни і групи
2. Відмінювати іменники 1-1У відмін.
3. Відмінювати імена по батькові.
4. Відмінювати прізвища.
5. Правильно вживати форми кличного відмінка.

Тема 3.

1. Уміти правильно утворювати ступені порівняння прикметників.
2. Уживати повні і короткі форми прикметника.
3. Знати правопис і відмінювання числівників
4. Вміти редагувати тексти, у яких є типові помилки на вживання форм іменника, прикметника, числівника.

Тема 4.

1. Уміти робити морфологічний розбір дієслів за схемою.
2. Уміти визначати синтаксичну роль інфінітива та дієслівних форм.
3. Уміти визначати синтаксичну роль прислівників у реченні.
4. Правильно вживати службові частини мови у мові професії.

Тема 1. Частина мови у сучасній українській мові. Граматичні категорії і лексико-граматичні розряди іменників. Відмінки, відміни Невідмінювані іменники. 2 год.	Практичне заняття, ПМК	5	1 - 2
Тема 2. Прикметник. Розряди, ступені порівняння якісних прикметників. Числівник, розряди за значенням, особливості відмінювання кількісних та порядкових числівників. Займенник, розряди, правопис. 4 год.	Практичне заняття, ПМК.	5	3 - 4
Тема 3. Дієслово. Основні категорії, відмінювані і невідмінювані форми, дві основи дієслова, дієвідміни 1-2, словотвір. 4 год.	Практичне заняття, ПМК	5	5 - 6
Тема 4. Прислівник. Розряди і способи утворення прислівників. Поняття про категорію стану як особливу частину мови. 2 год.	Практичне заняття, ПМК	5	7 - 8
Тема 5. Службові частини мови: прийменник, сполучник, частка. Семантичні розряди і граматичні функції, правопис. 1 год.	Практичне заняття, ПМК.	5	9 - 10
Тема 6. Вигук. Групи за значенням. Звуконаслідувальні слова. 1 год.	Практичне заняття, ПМК.	5	11 - 12

Всього: 14 год.**30 балів**

Змістовий модуль III

Тема : Синтаксис простого і складного речення

1. Вільні, зв'язані і обумовлені синтаксеми (на прикладі тексту з підручника) .
- 2.Прості і складні словосполучення (на прикладі з підручника).
- 3.Фразеологія у синтаксисі текстів системних наук .
- 4.Функції питальних і емоційних висловлювань у сучасному мовленні комп'ютерних технологій і кібернетики.
- 5.Способи вираження підмета і присудка у науковому тексті.
- 6.Безособові речення у наукових текстах)
- 9.Еліптичні конструкції у сучасній українській мові.
- 10.Неповні речення у публічному виступі .
- 11.Звертання і вигуки у мові викладачів інформатики.
- 12.Значення і функції вставних конструкцій у текстах фахівців з кібернетики.
- 13.Прислів'я, побудовані як безсполучникові речення.
- 14.Пряма і непряма мова (мовлення) на уроці (прикладі з педпрактики у школі).

Змістовий модуль III

Змістовий модуль і теми курсу	Академконтроль	Бали	Термін виконання(тижні)
Тема1. Словосполучення, типи зв'язку між компонентами словосполучення (узгодження, керування, прилягання) 2 год.	Практичне заняття, залік	5	1
Тема2. Просте речення. Двоскладне речення, односкладне речення. Головні члени речення, способи вираження. Другорядні члени речення, способи їх вираження 5 год.	Практичне заняття, залік	5	2

Тема 3. Ускладнене просте речення. Відокремлені другорядні члени речення. Однорідні члени реч.. Вставні слова і вставлені конструкції. 5 год.	Практичне заняття, залік	5	3
Тема 4. Односкладні речення. Види односкладних речень. Повні і неповні речення. 4 год.	Практичне заняття, залік	5	4
Тема 5. Складне речення, його види. Складносурядне речення. Складнопідрядні речення, їх типи. 8 год.	Практичне заняття, залік	5	5
Тема 6. Багатокомпонентне речення. Пунктуація у безсполучниковому реченні. Складне синтаксичне ціле. Період. Пунктуація. Пряма мова і її різновид. Заміна прямої мови непрямою. 4 год.	Практичне заняття, залік	5	6

Всього: 28 год.

30 балів

УП. Система поточного і підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни « Українська мова » оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п.1У), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл.8.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№		Кількість	Кількість	Всього
----------	--	------------------	------------------	---------------

п/п	Вид діяльності	балів за одиницю	одиниць до розрахунку	
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування практичних занять	1	14	14
3.	Виконання завдань з самостійної. роботи (д. з.)	5	6	105
4.	Робота на семінарському занятті	10	14	140
5.	Модульна контрольна робота	25	4	100
6.	Підсумковий контроль			залік
Максимальна кількість балів 373				

Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів $373/100=3.73$

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Усні повідомлення та презентації, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних або індивідуальних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Українська мова».

Таблиця 8.4

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

УШ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

1X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;

- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Українська мова».

Х. Питання до заліку (ПМК)

Вступ. Українська мова - національна мова українського народу

Походження української мови. Основні етапи її розвитку української мови.

Сучасна українська літературна мова. Норми сучасної української літературної мови. Державний статус української мови. Закон про мови в Україні. Стили сучасної української літературної мови.

Фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія

Звуки мови. Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Букви та інші графічні засоби. Українська абетка. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж. Наголос, головні літературні норми наголошування слів в українській мові. Ненаголошені голосні, їх вимова й позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних, його різновиди. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних та приголосних звуків. Евфонічні чергування (у//в, і//й). Правила вживання апострофа, м'якого знака. Позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

Будова слова, словотвір та орфографія

Спільнокореневі слова й форми слова. Основа слова й закінчення змінних слів. Значущі частини слова (корінь, префікс, суфікс, закінчення). Вимова та написання префіксів з- (с-, зі-, із-, зо-), роз-, без-, воз-, пре-, при-, при-. Словозміна та словотворення. Основні способи словотворення в українській мові, їх різновиди. Зміни приголосних при творенні слів.

Правопис складних і складноскорочених слів.

Лексикологія, фразеологія та лексикографія

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова. Пряме й переносне значення слова. Синоніми, антоніми, омоніми. Загальноновживані слова. Діалектні та професійні слова. Лексика української мови за походженням. Власне українські слова. Лексичні запозичення з інших мов. Терміни. Архаїзми та історизми. Неологізми. Поняття про фразеологізми. Джерела української фразеології. Фразеологізми в ролі членів речення.

Морфологія та орфографія

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Конкретні й абстрактні назви. Назви істот та неістот. Загальні і власні назви. Рід, число, відмінок іменників. Відміни іменників. Невідмінювані іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших іменникових суфіксів. Велика буква у власних назвах.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників, способи їх творення. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням (особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні). Творення та відмінювання займенників. Правопис займенників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні й порядкові. Відмінювання числівників. Правопис числівників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Дієвідмінювання. Дієслова I та II дієвідмін. Особа і число дієслова. Безособові дієслова. Творення та правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні

ознаки, синтаксична роль. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но/-ено, -то. Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності та підрядності. Групи сполучників за будовою та походженням. Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням та вживанням (формотворчі, словотворчі та модальні). Правопис часток. Не і ні з різними частинами мови.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням. Правопис вигуків.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова, типи граматичного зв'язку в словосполученнях.

Речення, його головні ознаки та різновиди. Граматична основа речення. Види речень за метою висловлювання. Види речень за будовою (прості, складні).

Просте речення. Поширені та непоширені речення. Головні та другорядні члени речення (підмет і присудок; додаток, означення, обставина), способи їх вираження та різновиди.

Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах. Речення двоскладні та односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях. Однорідні члени речення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення. Звертання та вставні слова (словосполучення, речення), розділові знаки при них. Відокремлені члени речення, розділові знаки при них.

Складне речення, його типи. Засоби зв'язку частин складного речення. Розділові знаки у складному реченні.

Пряма й непряма мова. Розділові знаки при прямій мові.

X1.Рекомендована література

Основна

1. Плиско К.М., Синтаксис української мови із системою самостійного вивчення, Харків, Основа, С. 126-136.
2. Плющ М.Я.. Сучасна українська літературна мова. -К.: Вища школа, 2003, 214-217.
3. Шульжук К.Ф. Складне речення в українській мові. Посібник. — К., 1981.
4. Пономарів О.Д , Сучасна українська мова, К.: Либідь, 2001, С. 297-303.
5. Український правопис. — К.: Наук. думка, 1990. — С.65 — 85.
6. С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ.Сучасна українська літературна мова.Навчальний посібник за ред..С.О.Карамана,Х.Літера ЛТД, 2011,558 с.
7. Ющук І.П. Українська мова.Підручник.-3-тє вид.-К.:Либідь, 2006.-640 с.

Допоміжна

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : [Навч. посібник] / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – 432 с.
2. Боярова Л. Г. Мовне планування й термінологія в Україні / Л. Г. Боярова // Українська термінологія і сучасність : [Зб. наук. праць]. – К., 2005. С.35–38.
3. Державна національна програма “Освіта” : Україна ХХІ століття. – К. : Райдуга, 1994. – 62 с.
4. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять : ДСТУ 3966-2000. – К. : Держстандарт України, 2000. – 32 с.
5. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.- 6-те вид. зі змінами.-К.:Освіта, 2006.-254 с.

Словники

1. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови / С. Бук. – Львів, 2006. – 192 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Укл. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2001. – 1440 с.
3. Войналович О. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять) / О. Войналович, В. Моргунюк. – К. : Вирий, Сталкер, 1997. – 256 с.
4. Гнатишена І. М. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження в сучасній термінології // І. М. Гнатишена, Т. Р. Кияк. – К. : Academia, 1996.
5. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень / С. І. Головащук. – К. : Наук. думка, 2001. – 640 с.
6. Гринчишин Д. Г. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К. : Радянська школа, 1986. – 221 с.
7. Калашник В. Українсько-російський словник наголосів / В. Калашник, Л. Савченко. – Х. : Каравела, 1997. – 112 с.
8. Новий російсько-український політехнічний словник: [100 000 термінів і термінів-словосполучень] / [Укл. М. Зубков]. – Х. : Гриф, 2005. – 952 с.
9. Перхач В. Російсько-український науково-технічний словник / В. Перхач, Б. Кінаш. – Львів, 1997. – 456 с.
10. Полюга Л. М. Словник антонімів / Л. М. Полюга. – К. : Радянська школа, 1987. – 173 с.
11. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови / Л. М. Полюга. – К. : Довіра, 2001. – 477 с.
12. Російсько-український геологічний словник. [19 000 термінів] / [Уклали С. І. Головащук, І. Л. Соколовський]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1959. – 280 с.
13. Російсько-український гірничий словник. [20 000 термінів] / [Укладачі О. А. Ковшуля, М. З. Гармаш, М. С. Зільбан]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1959. – 271 с.

14. Російсько-український словник наукової термінології : Фізика. Математика. Техніка. Науки про Землю та Космос / В. В. Гейченко, В. М. Завірюха, О. О. Зеленюк та ін. – К. : Наук. думка, 1998. – 892 с.
15. Русско-украинский словарь. Фамилии, имена, отчества, области, районы, города, поселки городского типа, села. – Х., 1997.
16. Словник іншомовних слів / [За ред. О. С. Мельничука]. – К. : УРЕ, 1985. – 968 с.
17. Словник іншомовних слів : [23 000 слів та термінологічних словосполучень] / [Укл. Л. О. Пустовіт, Л. І. Скопненко, Г. М. Сюта та ін.]. – К. : Довіра, 2000, – 1018 с.
18. Словник синонімів української мови : У 2 т. / [Укл. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк та ін.]. – К. : Наук. думка 1999–2000.
19. Українсько-російський словник наукової термінології / [За заг. ред. Л. О. Симоненко]. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2004. – 416 с.
20. Хилько М. І. Екологічна безпека : Термінологічний словник-довідник / М. І. Хилько, В. І. Кушерець. – К. : Знання України, 2006. – 144 с.

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси Словники

1. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (“Словники України”)
2. <http://dict.linux.org.ua> (Проект англійсько-українського словника технічних термінів)
3. <http://slovo.ridne.net> (Електронні версії словників термінографічної серії *Слово Світ*)
4. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови)
5. <http://r2u.org.ua>; <http://krym.linux.org.ua> (Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського)
6. <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua> (Російсько-український словник сталих виразів)
7. <http://litorpys.org.ua/ukrmoiva/um.htm> (Українська мова : Енциклопедія)

Інші сайти

1. www.dssu.gov.ua (Держспоживстандарт України)
2. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (законодавство України)
3. www.msu.kharkov.ua/tc (Галузевий термінологічний центр)
4. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал)
5. <http://pravopys.vlada.kiev.ua> (Інтернет-сторінка, присвячена мовним питанням)

6. www.domivka.net/forum/archive/index.php/t-6037.html (Р. Рожанківський. Синтаксично-стилістичні риси науково-технічної мови);
7. www.rada.kiev.ua/LIBRARY/
8. www.novamova.com.ua

